

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1
สรุปผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการผลิต การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดหาและการอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน การให้การศึกษาและการอบรมในการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 49 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน จำนวน 76 คน และครูผู้สอน จำนวน 442 คน รวมทั้งสิ้น 567 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ฉบับ และแบบสังเกต 1 ฉบับ

2.1 ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับสถานภาพ การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน ในด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน การสนับสนุนการดำเนินงาน การนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน และการ ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน

2.2 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ วิทยาลัยเกี่ยวกับสถานภาพ การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน ประถมศึกษาในด้านการผลิต พัฒนาสื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการใช้สื่อการเรียน การสอน การจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน การให้การศึกษา และฝึกอบรมในการผลิต และ การใช้สื่อการเรียนการสอน การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียน การสอน และการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

2.3 ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามครูผู้สอน เกี่ยวกับ สถานภาพ การดำเนินงาน ของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดบริการแก่ครูผู้สอน ในด้าน การผลิต พัฒนาสื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดหาและ อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน การให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิต และ การใช้สื่อการเรียนการสอน การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และการประเมิน ผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน นอกจากตอนท้ายของแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ เป็นแบบสอบถาม แบบ เลือกตอบ และแบบปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน

2.4 แบบสังเกต การจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 จำนวน 567 คน ได้รับกลับคืนมา 567 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสังเกต ไปสังเกตการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนไป ยังโรงเรียนวัดบางไกรนอก วัดอ้อยช้าง วัดด่านสำโรง ชุมชนประชาธิปไตย บุญคุ้มราษฎร์บำรุง วัดศรีประวัติ วัดพิบูลเงิน วัดเสาชงนอก อนุบาลนนทบุรี อนุบาลปทุมธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม แบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้
ค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน
และครูผู้สอน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหาร

สถานภาพของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นชายมากกว่า หญิง คิดเป็นร้อยละ 73.47
มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 91.84 มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ
8.16 จบการศึกษาปริญญาตรีส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี
คิดเป็นร้อยละ 12.25 มีประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียน 16 ปีขึ้นไป เป็นส่วนมาก
คิดเป็นร้อยละ 51.02 และส่วนมากดำรงตำแหน่ง เป็นผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 48.98
รองลงมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 38.78 สำหรับความรู้และประสบการณ์ทาง
ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนมากศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ
53.06 รองลงมาได้เรียนจากสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.98

การบริหารงานการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร ด้านการ
กำหนดนโยบาย ส่วนมากมีนโยบายให้ครูสามารถผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ
85 - 71 รองลงมา มีนโยบายให้ครูมีความกระตือรือร้นในการใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอน
คิดเป็นร้อยละ 83.67 และน้อยที่สุด คือ มีนโยบายเพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ
81.63 ส่วนวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากกำหนด
วัตถุประสงค์ในด้านจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ
97.96 รองลงมา มีวัตถุประสงค์ในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 81.63
และน้อยที่สุด คือ มีวัตถุประสงค์ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนและด้านการ
ประเมินผล การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 38.78

ในด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการตั้งวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาสถานที่ เป็นที่รวบรวมสื่อการเรียนการสอนทั้งหมดของโรงเรียน เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมามีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดระบบการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนให้ง่ายต่อการค้นคว้าและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 79.59 และมีจุดประสงค์เพื่อจัดให้มีสถานที่ให้ครูสามารถผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.02

สำหรับการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนที่สำคัญอื่น ได้แก่ การแจ้งวัตถุประสงค์การดำเนินงาน การวางแผนงาน และการปฏิบัติงานนั้น อาจสรุปได้ดังนี้

ในการแจ้งวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ผู้บริหารส่วนมากแจ้งโดยประชุมชี้แจงให้ทราบ คิดเป็นร้อยละ 93.83 รองลงมาแจ้งโดยจัดทำเอกสาร ให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อทราบ คิดเป็นร้อยละ 38.78

ในการวางแผนการดำเนินงาน ผู้บริหารส่วนมาก กำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายวิชาการเป็นผู้วางแผน คิดเป็นร้อยละ 67.35 รองลงมามีคณะกรรมการศูนย์สื่อการเรียนการสอน เป็นผู้วางแผน คิดเป็นร้อยละ 40.82 และน้อยที่สุด คือ ให้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน เป็นผู้วางแผน คิดเป็นร้อยละ 24.49 และในการวางแผนนั้น ส่วนมากจะวางแผนในด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 91.84 รองลงมาวางแผนในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และน้อยที่สุด คือ วางแผนในด้านการให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 24.49

ส่วนการดำเนินงานตามแผนของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนมาก เห็นว่า ประสบผลสำเร็จในด้านการจัดหา และอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมา เห็นว่า ประสบผลสำเร็จในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 63.26 และน้อยที่สุดเห็นว่า ประสบผลสำเร็จในด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 18.37

การพิจารณาเลือกบุคลากรที่รับผิดชอบงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากผู้บริหาร พิจารณาจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 67.35 รองลงมาพิจารณาตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 65.31 และน้อยที่สุด คือ พิจารณาจากตามความสมัครใจ คิดเป็นร้อยละ 48.98

การสนับสนุนการดำเนินงาน ผู้บริหารส่วนมากให้การสนับสนุนโดยจัดงบประมาณให้ คิดเป็นร้อยละ 93.88 รองลงมาสนับสนุนโดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ คิดเป็นร้อยละ 87.75 และน้อยที่สุดคือ สนับสนุนในเรื่องอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 73.47

ด้านการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการผลิต การใช้และการให้บริการสื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ ส่วนมากผู้บริหารจัดหาคู่มือการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน และมีสื่อต้นแบบให้ คิดเป็นร้อยละ 89.80 รองลงมา ส่งครูเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 83.67 และน้อยที่สุด คือ การให้ลาศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 18.37

สำหรับการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ส่วนมากผู้บริหารตั้งคณะกรรมการขึ้นเป็นผู้นิเทศติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 95.92 รองลงมา ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศติดตามผลเอง คิดเป็นร้อยละ 57.14

ส่วนวิธีที่ใช้ในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ส่วนมากผู้บริหารใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 71.43 รองลงมาใช้วิธีสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 63.26 และน้อยที่สุด คือ วิธีให้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนรายงานผลการประชุม คิดเป็นร้อยละ 38.78

การนำผลการนิเทศไปใช้ ส่วนมากผู้บริหารนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไข เฉพาะส่วนที่เป็นปัญหา คิดเป็นร้อยละ 59.18 รองลงมา นำไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 42.86 และน้อยที่สุด คือ นำไปปรับปรุงแก้ไขวิธีการดำเนินงานทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 16.33

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากผู้บริหารประเมินผลในด้านการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมาประเมินผลด้านการซ่อมบำรุงสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 77.55 และน้อยที่สุด คือ ประเมินการให้การศึกษาและฝึกอบรมการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 32.65

วิธีการประเมินผล ส่วนมากผู้บริหารประเมินผลโดยตรวจสอบดูรายงานการให้บริการสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 61.22 รองลงมาประเมินผลโดยใช้แบบประเมินการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 46.94 และน้อยที่สุด คือ ประเมินผลโดยการสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 40.82

นอกจากนี้ยังมีการประเมินโดยให้มีการประชุมครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อเพื่อเสนอปัญหาและข้อ เสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ซึ่งส่วนมากผู้บริหารให้มีการประชุมภาคเรียนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมา มีการประชุมเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 32.65 และน้อยที่สุดคือ ประชุมปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.16

ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ส่วนมากผู้บริหารมีปัญหาด้านการดำเนินงาน เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ไม่มีเวลาปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 53.06

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน

สถานภาพของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นหญิง มากกว่าเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 88.16 มีอายุ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.11 จบการศึกษาปริญญาตรี ส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 85.53 มีประสบการณ์ในการทำงาน เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ตั้งแต่ 3 ปีการศึกษาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.74 มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านสื่อการเรียนการสอน โดยเคยศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 56.58 ทำหน้าที่สอนด้วย คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 42.11 ทำการสอนใน 1 สัปดาห์ มากกว่า 20 ชั่วโมง เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 44.74 นอกจากนั้นยังทำหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร คือ เป็นครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 56.58

การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ด้านการผลิต พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดทำและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการให้การศึกษา และฝึกอบรมในการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

การผลิต พัฒนาสื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยสำรวจความต้องการของครู คิด เป็นร้อยละ 60.53 รองลงมาผลิตสื่อตามแผนการสอนในแต่ละชั้น คิด เป็นร้อยละ 53.95 น้อยที่สุด คณะครูแต่ละสาขางานเป็นผู้ผลิต คิดเป็นร้อยละ 7.89 โดยมีการผลิตบัตรคำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาผลิตแผนภูมิ คิดเป็นร้อยละ 43.42 และยังมีการจัดให้มีการผลิตสื่อในโรงเรียน โดยส่วนมากครูเป็นผู้ผลิตเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน เป็นผู้แนะนำ คิด เป็นร้อยละ 56.58 รองลงมาหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้รับผิดชอบในการผลิต โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ เป็นผู้แนะนำ คิด เป็นร้อยละ 23.68 น้อยที่สุดครูทุกคน ร่วมกันผลิต กับนักเรียน และนักเรียนที่มาฝึกสอน คิด เป็นร้อยละ 3.94

สำหรับการจ้างนโยบายในการผลิตสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ครูทราบ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากได้จัดประชุมครู เพื่อชี้แจงให้ครูทราบก่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 65.79 รองลงมา จัดทำเอกสารให้ครูทราบ คิดเป็นร้อยละ 17.11 น้อยที่สุดจ้างให้ครูทราบในที่ประชุมประจำเดือน คิด เป็นร้อยละ 5.26

ในการวางแผนเพื่อผลิตสื่อ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 89.47 รองลงมาไม่ได้วางแผน คิด เป็นร้อยละ 10.53

การส่งเสริมการผลิตสื่อ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากได้ผลิตสื่อต้นแบบให้ครู คิด เป็นร้อยละ 68.42 รองลงมาจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการผลิต คือ ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ครู คิดเป็นร้อยละ 32.89 นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากได้จัดสถานที่ในศูนย์สื่อการเรียนการสอนสำหรับให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอน คิด เป็นร้อยละ 69.74 รองลงมาให้ครูนำอุปกรณ์และเครื่องมือมาด้วยตนเอง คิด เป็นร้อยละ 26.32 น้อยที่สุดไม่มีห้องว่างและไม่มีที่ว่าง สำหรับครูผลิต คิด เป็นร้อยละ 6.58 และจัดทำเอกสารวิธีผลิตสื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมากได้จัดทำเอกสารไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 68.42 รองลงมา จัดทำเอกสารแจกไปตามชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.89 รวมทั้งได้สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากจัดทำโครงการให้ครูทุกคนมาผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน คิด เป็นร้อยละ 80.26 รองลงมา รายงานผลการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูทุกคนให้ผู้บริหารใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ คิด เป็นร้อยละ 22.37 น้อยที่สุดจัดให้ครูไปดูงานผลิตสื่อการเรียนการสอนในแหล่งที่มีการผลิต คิด เป็นร้อยละ 1.32

การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยดูจากสถิติในสมุดหลักฐานการยืมคืนสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 85.83 รองลงมาประเมินผลจากการสังเกตการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 56.58 น้อยที่สุด สัมภาษณ์ครู คิดเป็นร้อยละ 28.95 ได้รายงานผลการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนทราบ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง ส่วนมากแจ้งให้ครูทราบในที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 56.58 รองลงมา แจ้งเป็นเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 21.05 และสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์ผลิตขึ้น เพื่อให้ครูนำไปใช้ ส่วนมากให้ครูเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาใช้วิธี สัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.42 น้อยที่สุด ให้กรอกแบบประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 26.32

การจัดการและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอนที่นำมาให้บริการแก่ครูผู้สอน ส่วนมากได้มาจากการจัดซื้อ คิดเป็นร้อยละ 92.11 รองลงมา เป็นสื่อที่ครูผลิตขึ้น แล้วนำไปไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 84.21 น้อยที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสรรให้ คิดเป็นร้อยละ 5.26 การจัดสถานที่ เก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากจัดเก็บเป็นห้อง เอกเทศในอาคารเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.84 รองลงมาจัดเก็บไว้ในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 13.16 และสื่อการเรียนการสอนที่นำมาให้บริการในศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากเป็นสื่อประเภทวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 96.05 วัสดุที่ จัดให้บริการมากที่สุด คือ แผนภูมิ รองลงมาเป็นสื่อประเภทเครื่องมือประดิษฐ์ตัวอักษร คิด เป็น ร้อยละ 73.68 และสื่อประเภทสิ่งพิมพ์คือ คู่มือครู ร้อยละ 68.42

ส่วนการอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน แก่ครูผู้สอนในการ จัดทำทะเบียน การลงทะเบียน และวิธีจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

ในการจัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากได้จัดทำทะเบียน หนังสือ และสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 94.74 รองลงมาจัดทำทะเบียนวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 92.11 น้อยที่สุด จัดทำทะเบียนเครื่องมือ คิดเป็นร้อยละ 52.63 ได้ลงทะเบียนสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากทำเป็น ปัจจุบันเสมอ คิดเป็นร้อยละ 65.79 รองลงมา ยังไม่ได้จัดทำ คิดเป็นร้อยละ 22.36 น้อยที่สุด ทำบ้างไม่ทำบ้าง คิดเป็นร้อยละ 11.84 วิธีการจัดเก็บสื่อประเภทวัสดุ ส่วนมากจัดเก็บสื่อ ประเภทวัสดุ โดยวิธีแยกตามกลุ่มประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 72.32 รองลงมาจัดแยกเก็บตาม

ลักษณะวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 9.01 น้อยที่สุด ใช้วิธีเก็บตามระบบทศนิยมดิวอี้ คิดเป็นร้อยละ 1.50 และจัดเก็บสื่อประเภทอุปกรณ์ ส่วนมากยังไม่มีเครื่องมือดังกล่าว ให้จัดเก็บ คิดเป็นร้อยละ 49.67 รองลงมาใช้วิธีจัดเก็บโดยรวมใส่ไว้ในตู้เหล็กทึบ คิดเป็นร้อยละ 19.74 น้อยที่สุด จัดเก็บไว้ในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 1.31

สำหรับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน ในการให้บริการสื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่จะจัดป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาร้อยละ 32.89 จัดโต๊ะที่อ่านหนังสือ น้อยที่สุดจัดตู้บัตรรายการของสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 13.16

ในการจัดอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ดำเนินการโดย การแจ้งวิธีใช้บริการ การจัดระเบียบ การออกระเบียบ การจัดทำหลักฐาน การยืมสื่อ วิธีการให้บริการ อาจสรุปได้ดังนี้

ในการแจ้งให้ครูและนักเรียนทราบถึงวิธีใช้บริการที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จัด ส่วนมากดำเนินการโดย ติดประกาศไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 46.05 รองลงมาแจ้งให้ครูทราบด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 42.11 การจัดระเบียบการยืมการเรียนการสอน ส่วนมากขอยืมได้ทันทีตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 56.58 รองลงมาขอยืมตามเวลาที่แจ้งไว้ คิดเป็นร้อยละ 38.16 น้อยที่สุดมีการจองล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 5.26 ในการออกระเบียบการให้บริการสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากสำรวจความคิดเห็นของครู คิดเป็นร้อยละ 52.63 รองลงมาเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน เป็นผู้ออกระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 26.32 น้อยที่สุด ฝ่ายวิชาการและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนร่วมกันออกระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 2.63 และจัดทำหลักฐานการขอยืมสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากลงชื่อขอยืม คืนสื่อการเรียนการสอนไว้ในสมุดหลักฐาน คิดเป็นร้อยละ 69.73 รองลงมาใช้แบบขอยืม คิดเป็นร้อยละ 26.32 น้อยที่สุด จัดสมุดการยืมโดยแยกเป็นกลุ่มประเภท คิดเป็นร้อยละ 3.95 รวมทั้งมีวิธีให้บริการสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากให้ครูมาขอยืมสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยลงทะเบียนคืน คิดเป็นร้อยละ 90.79 รองลงมาใช้แบบขอยืม คิดเป็นร้อยละ 31.58 น้อยที่สุด บริการสื่อตามอาคารเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.26

การให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากจัดให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องที่ครูเสนอแนะให้เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 48.68 รองลงมา จัดอบรมตามที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 35.53 ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักเบื้องต้นในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน ส่วนมากจัดปฐมนิเทศให้แก่ครูผู้สอนก่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.58 รองลงมา จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ครูไปศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.95 น้อยที่สุด จัดนิทรรศการเผยแพร่แต่ละปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.63 และประเมินผลการให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากประเมินผลโดยดูจากสถิติการยืม คืน สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 52.63 รองลงมา ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม ให้ครูประเมินผลตนเอง คิดเป็นร้อยละ 34.21

การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากได้จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีผลิตและใช้สื่อการเรียน รวมทั้งจำนวนสื่อการเรียนการสอน โดยจัดทำเอกสารไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 59.21 รองลงมาจัดทำเอกสารแจกจ่ายแก่ครูเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 26.32 น้อยที่สุด บวกด้วยวาจา คิดเป็นร้อยละ 6.58 นอกจากนี้ยังได้จัดทำรายละเอียดข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับรายการสื่อใหม่ ๆ คิดเป็นร้อยละ 69.74 รองลงมาเป็นเรื่องการให้บริการยืมคืน คิดเป็นร้อยละ 56.58 น้อยที่สุดเกี่ยวกับเรื่องสถานที่หรือแหล่งที่ครูสามารถใช้บริการสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 18.42 และได้จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับบริการที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จัดให้แก่ครูผู้สอน ส่วนมากได้จัดทำเอกสารไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 60.52 รองลงมาจัดทำเอกสารแจกไปตามชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.32 น้อยที่สุด แจงในที่ประชุมครู คิดเป็นร้อยละ 5.26 รวมทั้งจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งสื่อการเรียนการสอนภายนอกสำหรับครู ส่วนมากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจะเป็นศูนย์กลางในการติดต่อขอบริการ คิดเป็นร้อยละ 40.79 รองลงมาจัดทำเอกสารไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 35.53

การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากประเมินผลโดยสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยสอบถามเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 61.58 รองลงมาใช้แบบสำรวจ คิดเป็นร้อยละ 23.63 และใช้วิธีประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากประเมินผลโดยใช้วิธีดูสถิติผู้มาใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 68.42 รองลงมาสังเกตความสนใจของผู้มาใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 67.10 น้อยที่สุดสอบถามในที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 1.31 รวมทั้งสรุปผลงานและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินให้ผู้บริหารทราบ ส่วนมากเสนอด้วยวาจา คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมา ทำเป็นเอกสารเสนอผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 34.21

ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการผลิตพัฒนาสื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนมากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่มีเวลาผลิต คิดเป็นร้อยละ 67.10 รองลงมาขาดความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 64.47 น้อยที่สุดขาดแรงสนับสนุนจากผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 6.58

ปัญหาด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนมากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 53.95 รองลงมาไม่มีเวลาในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 42.11 น้อยที่สุด ครูไม่ให้ความร่วมมือในการใช้แบบประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 21.05

ปัญหาด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากตอบว่า สถานที่คับแคบ คิดเป็นร้อยละ 65.79 รองลงมาที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 52.63 น้อยที่สุด ขาดความรู้ในการซ่อมแซมบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 18.42

ปัญหาด้านการให้การศึกษา และฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนมากตอบว่า งบประมาณในการจัดประชุม อบรม สัมมนา มีน้อย คิดเป็นร้อยละ 57.89 รองลงมาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน และวิธีการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 51.32 น้อยที่สุด ครูขาดความสนใจในการอ่านเอกสารที่เผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 15.79

ปัญหาด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากพบว่า
เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ไม่มีเวลา จัดเป็นเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 71.05 รองลงมา
ขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสาร ให้คำแนะนำในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
น้อยที่สุด ครูขาดความสนใจในการอ่านเอกสารเผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 15.79

ปัญหาด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน
ส่วนมากพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมิน
คิดเป็นร้อยละ 56.63 รองลงมา ขาดเครื่องมือในการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 43.42

3. ผลการวิเคราะห์ของครูผู้สอน

สถานภาพของครูผู้สอน ครูผู้สอนส่วนมากเป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 88.46 มีอายุ
ระหว่าง 31 - 40 ปี เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 58.04 การศึกษาส่วนมากจบการศึกษา
ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.36 ด้านการสอนส่วนมากครูผู้สอนจะทำการสอนกลุ่มทักษะ
ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 57.92 รองลงมาทำการสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ
53.62 มีชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ ครูผู้สอนส่วนมาก สอน 20 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ
42.76 รองลงมา สอน 11 - 15 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 25.33

ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากครูผู้สอนเคยเรียน
บางวิชาในสถาบันศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.12 รองลงมาเคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ
49.32 และน้อยที่สุด คือ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยตรง
คิดเป็นร้อยละ 14.71

การรับบริการของครูผู้สอนจากศูนย์สื่อการเรียนการสอน ด้านการผลิตและพัฒนา
สื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการใช้สื่อ ด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวก
ด้านการให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิต การใช้สื่อ ด้านการให้ข้อเสนอแนะ และด้านการ
ประเมินผลการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

ด้านการผลิตสื่อ ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมาก ศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตสื่อไว้บริการให้ยืม คิดเป็นร้อยละ 62.90 รองลงมามีคณะกรรมการร่วมผลิตสื่อ แล้วเก็บไว้ที่ศูนย์สื่อ เพื่อให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 28.38

การอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากทางศูนย์สื่อจัดวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้ คิดเป็นร้อยละ 71.04 รองลงมาจัดมุมหรือสถานที่ไว้ให้ คิดเป็นร้อยละ 33.03

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการผลิตสื่อ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 52.26 รองลงมามีส่วนร่วมในด้านกำหนดความต้องการในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 44.80 และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 30.77

ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากจะทำการผลิตตามสื่อต้นแบบที่ศูนย์สื่อจัดทำขึ้น คิดเป็นร้อยละ 42.31 รองลงมาผลิตตามเอกสารที่ศูนย์สื่อจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 33.94 และน้อยที่สุด คือ ผลิตตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 28.05

สื่อการเรียนการสอนที่ทำการผลิต ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตสื่อกลุ่มทักษะภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 75.34 รองลงมาผลิตสื่อกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 74.66 และผลิตสื่อ น้อยที่สุด คือ กลุ่มประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 33.51

วิธีการส่งเสริมครูผู้สอนให้สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากได้เข้ารับการอบรมในสถาบันการศึกษาที่จัดฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมา มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 57.24 และน้อยที่สุด คือ จัดให้ดูงานในสถานที่ที่มีการผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ 54.98

การประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อออกเผยแพร่ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนทำเอกสารเผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมา นำผลงานมาจัดนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 46.18 และน้อยที่สุด คือ การสาธิต คิดเป็นร้อยละ 11.31

ด้านการจัดบริการการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน
ตอบว่า ส่วนมาก ศูนย์สื่อให้คำแนะนำโดยแจ้งในที่ประชุมประจำเดือน เกี่ยวกับการประเมินการ
ใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 52.04 รองลงมาจัดทำเอกสารเผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 37.33 และ
น้อยที่สุด คือ การแนะนำเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 27.15

การแจ้งผลการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน ตอบว่า
ส่วนมาก เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อแจ้งผลการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนในที่ประชุมประจำเดือน
คิดเป็นร้อยละ 48.42 รองลงมาชี้แจงในเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 34.39 และน้อยที่สุดคือ
ชี้แจงเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 27.83

ด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวก การให้บริการใช้สื่อการเรียนการสอน
ครูผู้สอนตอบว่า การให้บริการของศูนย์สื่อเกี่ยวกับการบริการยืม คืน สื่อการเรียนการสอน
ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.29

การบริการให้คำปรึกษาในการผลิตและการใช้ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมาก
การบริการให้คำปรึกษาในการผลิตและการใช้สื่อ อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 54.07

การบริการในการค้นคว้า ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากบริการในระดับน้อย
คิดเป็นร้อยละ 51.36

การบริการให้ผู้ให้บริการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริการจัดหาสื่อ
ให้ตรงกับความต้องการ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากแสดงความคิดเห็นโดยกรอกแบบสำรวจ คิดเป็น
ร้อยละ 50.22 รองลงมาชี้แจงในที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 36.20 น้อยที่สุดคือ ใช้ผู้รับความ
คิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 13.57

คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์สื่อจัดบริการให้ มีความสอดคล้อง
กับจุดประสงค์และ เนื้อหาของหลักสูตรในระดับใด ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากมีคุณภาพดี คิดเป็น
ร้อยละ 46.15 รองลงมาคุณภาพปานกลางคิดเป็นร้อยละ 37.56 และน้อยที่สุด คือ คุณภาพไม่ดี
ซ้ำได้ง่าย ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และ เนื้อหาของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 4.30

การเตรียมสื่อการเรียนการสอนเพื่อบริการแก่ครู ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากได้จัดเตรียมไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 88.91 รองลงมา นำไปจัดเตรียมในสถานที่ที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 13.12

ด้านการให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากได้รับการปฐมนิเทศในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ก่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.42 รองลงมา มีการปฐมนิเทศภาคเรียนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.32

การจัดฝึกอบรมในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้กำหนดการฝึกอบรมไว้ปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 40.27 รองลงมาจัดฝึกอบรมภาคเรียนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.61

วิธีการจัดฝึกอบรมในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อ ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากใช้การประชุมชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 56.56 รองลงมาเชิญวิทยากรให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 42.25 และน้อยที่สุด คือ การใช้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 21.49

ด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากจะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ของศูนย์ โดยการประชุมครู คิดเป็นร้อยละ 74.89 รองลงมาจากเอกสารที่แจกไปตามชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 34.16 และน้อยที่สุด คือ การแจ้งให้ทราบเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 3.40

การบริการข้อเสนอแนะของศูนย์สื่อที่แจ้งรายละเอียดในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากให้ข้อเสนอแนะในเรื่องรายการสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 74.66 รองลงมาเรื่องคู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 74.66 รองลงมาเรื่องคู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 50.90 และน้อยที่สุด คือ เรื่องการรักษาสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 23.75

การรับทราบความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทางด้านสื่อการเรียนการสอน การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน ตอบว่า ส่วนมากรับทราบจากการชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน คิดเป็นร้อยละ 60.86 รองลงมา ทราบจากเอกสารที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 40.95 และน้อยที่สุด คือ ทราบจากการประกาศทางวิทยุกระจายเสียงของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.52

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน
ตอบว่า ในการประเมินด้านปริมาณของสื่อ พบว่า ส่วนมากมีจำนวนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ
68.33 รองลงมามีปริมาณสื่อจำนวนเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 26.92

การประเมินด้านคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมาก
สื่อมีความเหมาะสมและใช้สะดวก คิดเป็นร้อยละ 67.65 รองลงมา สื่อมีสภาพชำรุด คิดเป็น
ร้อยละ 21.71 และน้อยที่สุดคือ สื่อมีสภาพใช้การไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 13.28

การให้บริการของศูนย์สื่อ ครูผู้สอนตอบว่า ส่วนมากใช้บริการได้สะดวก
รวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 58.14 รองลงมาใช้บริการได้เฉพาะเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ
35.97 และน้อยที่สุด คือ ไม่สะดวกในการใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 5.88

วิธีการเพื่อให้ครูผู้สอนมาใช้บริการของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน
ตอบว่า ส่วนมาก ศูนย์สื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอนมาเพิ่มเติมอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 71.75
รองลงมา จัดระบบการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 58.21 และ
น้อยที่สุด คือ ปรับปรุงงานให้บริการตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 10.18

ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ของศูนย์สื่อการเรียนการสอน พบว่า

ปัญหาด้านการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนมากครูผู้สอน
ไม่มีเวลาว่างมาร่วมในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 64.25 รองลงมา ครูผู้สอน ขาดความรู้เริ่ม
ในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 44.54 และน้อยที่สุด คือ ศูนย์สื่อไม่มีแผนงานในการผลิตสื่อต่าง ๆ
ในแต่ละปี

ปัญหาด้านการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนมากไม่มี
การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 53.85 และครูขาดความรู้ความเข้าใจ
ในการประเมินผลการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 50.90

ปัญหาด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า
ครูส่วนมากไม่มีสื่อการเรียนการสอนให้เลือกใช้ได้ตรงตามความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 59.50
รองลงมาครูไม่มีโอกาสเสนอตามความคิดเห็นในการใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 23.08 และน้อยที่สุด
คือ ขาดระบบการให้บริการสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 9.79

ปัญหาด้านการให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและใช้สื่อการเรียน การสอน พบว่า ระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป คิดเป็นร้อยละ 56.56 รองลงมา ไม่มีแผน การดำเนินการในเรื่องให้การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.65 และน้อยที่สุด คือ ไม่มีเวลาว่าง ในการอบรม คิดเป็นร้อยละ 25.34

ปัญหาด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนมาก ครูไม่ทราบรายละเอียดของการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 67.78 รองลงมาไม่ได้จัดทำ รายละเอียดวิธีใช้และวิธีผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ 43.67 และน้อยที่สุด คือ ไม่ได้จัดทำรายละเอียด เกี่ยวกับรายการสื่อการเรียนการสอนไว้บริการ คิดเป็นร้อยละ 35.29

ปัญหาด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน พบว่า ศูนย์สื่อไม่ได้จัดทำเครื่องมือในการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 57.69 รองลงมาไม่มีส่วนร่วม ในการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 44.12

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต

จากการสังเกต การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน ประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 สรุปดังนี้

การใช้สถานที่เป็นที่จัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน พบว่า ใช้ห้องเรียนในอาคารเรียน โดยจัดเป็นเอกเทศ จำนวน 10 โรงเรียน ใช้เนื้อที่ขนาด 2 ห้องเรียน จำนวน 8 โรงเรียน และขนาด 1 ห้องเรียน จำนวน 2 โรงเรียน

ขนาดของห้องเรียนที่จัด มีขนาดเล็ก ไม่พอเหมาะกับจำนวนสื่อซึ่งมีมาก ทำให้ ดูห้องคับแคบ ทั้ง 10 โรงเรียน

การจัดแบ่งห้องที่จัดตั้งศูนย์สื่อ แบ่งแยกเป็นที่เก็บสื่อการสอน ประเภทวัสดุ และแยกเป็นที่เก็บสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ ซึ่งบริเวณพื้นที่ไม่กว้างนัก ทั้ง 10 โรงเรียน

บรรยากาศของการจัดสถานที่ จะมีโรงเรียน 8 โรงเรียน จัดวางสิ่งของอย่าง มีระเบียบ และจัดให้มีป้ายนิเทศอย่างมีศิลปะ น่าดู ชวนมอง

รูปแบบการให้บริการยืม - คืน สื่อการเรียนการสอน มี 2 รูปแบบ คือ
รูปแบบให้ผู้ใช้บริการมาขอยืมสื่อที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน กับ รูปแบบการไปให้บริการตาม
สายชั้น ทั้ง 10 โรงเรียน

การทำหลักฐานการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์สื่อการเรียนการสอน
พบว่า ทั้ง 10 โรงเรียน มีหลักฐาน การจัดทำส่วนมาก ได้แก่ มีการติดป้ายชื่อสื่อการเรียน
การจัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอน จัดทำรายงานสถิติการใช้และการผลิตสื่อการเรียนการสอน
จัดทำหลักฐานการยืม-คืนสื่อการเรียนการสอน

การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ประเภทวัสดุ พบว่า ทั้ง 10 โรงเรียน
ได้จัดเก็บแบบเรียน วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ไว้ในห้องสมุด ส่วนรูปภาพ แผนภูมิ ชุดการสอน
จัดแยกเป็นกลุ่มประเภท และมีการจัดแยกตามระดับชั้นเรียน

การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ พบว่า มี 8 โรงเรียน
จัดเก็บเครื่องฉายสไลด์ใส่ตู้เหล็กทึบ มี 10 โรงเรียน จัดเก็บเครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุ
โดยตั้งบนชั้นเหล็กที่แข็งแรง

การจัดเก็บเครื่องบันทึกเทป เครื่องฉายสไลด์ มี 2 โรงเรียนจัดเก็บ
ไว้ที่ห้องอาจารย์ใหญ่ และมี 2 โรงเรียน มีเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเก็บไว้ที่ห้องพัสดุของ
โรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1
มีผลการวิจัย ซึ่งนำมาอภิปรายไว้ได้ดังนี้

1. การบริหารการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน
ของผู้บริหาร

ด้านนโยบายและวัตถุประสงค์

การวางนโยบายในการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนขึ้นในโรงเรียน
ประถมศึกษา ส่วนมากผู้บริหารโรงเรียนได้มีการวางนโยบายในการจัดศูนย์สื่อการเรียน
การสอน โดยการให้ครูผู้สอนสามารถผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า เพื่อให้
ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการผลิตสื่อการเรียนการสอน จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารได้
เล็งเห็นความสำคัญในการให้ครูผู้สอนได้ใช้ความสามารถของตนเองในการคิดประดิษฐ์สื่อด้วย
ตนเอง และมีการใช้สื่อนั้นอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับคำกล่าวของ หลุยส์ รีมสันธี
(2528 : 60) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีหน้าที่จะต้องส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง
เหมาะสมคุ้มค่า

ส่วนในเรื่องวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียน
การสอนในโรงเรียน ส่วนมากผู้บริหารจะเน้นในด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการ
ใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องการจัดสถานที่รวบรวมสื่อ สถานที่เก็บสื่อและบริการ
ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อีริคสัน (Erickson อ้างถึงใน ชลอ มงคลการุณย์ 2530 :
58) ที่ว่า ในการบริการสื่อการสอนที่ดี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะจัดหาและอำนวยความสะดวก
ในการใช้สื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน ดังนั้น การที่ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องในการบริการ การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้วางวัตถุประสงค์
การจัดหา และอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับความ
สะดวกสบายในการใช้สื่อ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ส่วนในเรื่อง
ของวัตถุประสงค์ในด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล
การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่า ผู้บริหารไม่เห็นความจำเป็นของวัตถุประสงค์ของงานด้านนี้ ซึ่งจริง ๆ แล้วการวาง วัตถุประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะ และการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียน การสอนนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะถ้าผู้บริหารวางวัตถุประสงค์ไว้อย่าง ค่อนข้างพอ จะมีส่วนช่วย ในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังคำกล่าวของ คีฟเฟอร์ (Kieffer 1965 : 102) ที่ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การให้ข้อเสนอแนะและรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เทคนิคการใช้ความ เคลื่อนไหวใหม่ ๆ เกี่ยวกับสื่อใหม่ ๆ การบริการต่าง ๆ ที่ศูนย์จัดทำให้ จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อผู้ใช้บริการ นอกจากนี้การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนก็เช่น เดียวกัน มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินผลการดำเนินงาน มีประโยชน์อย่างมากที่ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใด ทำให้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ความเหมาะสม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อช่วยปรับปรุงแก้ไข เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้บริหาร สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 22) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การวาง วัตถุประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรให้ ความสนใจ

ด้านการบริหารการดำเนินงาน

เมื่อพิจารณาในด้านการบริหารและการดำเนินงานศูนย์สื่อการเรียน การสอนประจำโรงเรียน ส่วนมากพบว่า ผู้บริหารได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดดำเนินงาน ของศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนทราบโดย ประชุมชี้แจง ซึ่งหลักในการดำเนินงานต่าง ๆ มีความจำเป็นในการที่จะต้องแจ้งผู้เกี่ยวข้อง ได้ทราบรายละเอียดของการดำเนินงานทั้งหมด นอกจากนี้การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียน การสอนของโรงเรียนส่วนมากแล้ว ผู้บริหารกำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน เป็นผู้วางแผนในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ที่ได้มีการแบ่งสายงานต่าง ๆ งานวิชาการ งานบุคลากร ฯลฯ โดยมีการดำเนินงานในรูปแบบ ของคณะกรรมการ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้แต่งตั้ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายงาน และเป็นการทำงาน ที่มีการระดมความคิดและความรับผิดชอบร่วมกัน อันส่งผลให้การดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนในเรื่องของการประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์สื่อ

การเรียนการสอนในด้านการจัดทาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารมีความเห็นว่า ประสบความสำเร็จมากที่สุด ทั้งนี้จากงานวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนมาก มีการวางวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนในด้านการจัดทา และอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า การวางวัตถุประสงค์ ที่แน่นอนในเรื่องของการจัดและอำนวยความสะดวกมีผลทำให้ประสบความสำเร็จในด้านการ ดำเนินงาน สำหรับการเลือกบุคลากรที่รับผิดชอบงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนของ โรงเรียน ผู้บริหารส่วนมากพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ซึ่งตรงกับหลักการจัดบุคลากร ที่ว่า การจัดบุคคลที่มีความสามารถและคุณสมบัติ เหมาะสมกับลักษณะ และคุณภาพของงานที่จะ ปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามแบบงานที่วางไว้ (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 40) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การพิจารณาตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับการดำเนินงาน ในด้านศูนย์สื่อการเรียนการสอน จะช่วยให้การดำเนินงานในด้านศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพ

ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ

โรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากได้ให้การสนับสนุนการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนในด้านงบประมาณ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ อีริกสัน (Erickson 1968 : 22 -24) ที่ได้เสนอหลักการบริหารงานด้านสื่อการสอนว่า ผู้ที่มีความ รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านสื่อการสอน ควรให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ กำส่งคน และเครื่องมือเครื่องใช้อย่างเพียงพอ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าในการดำเนินงานการบริการสื่อ การสอนผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องกำหนดนโยบายแนวทางในการปฏิบัติ งบประมาณและ บุคลากรอย่างเพียงพอ เพื่อให้งานบริหารสื่อการสอนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำหรับในเรื่องการสนับสนุนให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียน การสอนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากสนับสนุนในด้านการผลิต การใช้ และการให้บริการสื่อการเรียนการสอน โดยจัดหาคู่มือการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อต้นแบบให้ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการจัดหาคู่มือ การผลิต การใช้และสื่อต้นแบบ ผู้บริหารเห็นว่า เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก ซึ่งอันที่จริงแล้ว การสนับสนุนในเรื่องการให้ความรู้การศึกษาเพิ่มเติม ในเรื่องนี้หลายวิธี เช่น เชิญวิทยากร

ประชุมปฏิบัติการ ประชุมสัมมนา การเข้ารับการอบรม ซึ่งวิธีการที่กล่าวทั้งหมดนี้เป็นวิธีการที่ดี ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนและครูเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีประสบการณ์ในการผลิตสื่อมากยิ่งขึ้น

ด้านการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ

โรงเรียน

เมื่อพิจารณาในด้านการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนพบว่า ผู้บริหารส่วนมากได้กำหนดให้คณะกรรมการที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเป็นผู้นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน โดยส่วนมากใช้การนิเทศด้วยการสังเกต และส่วนมากจะนำผลการนิเทศการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเฉพาะส่วนที่มีปัญหาเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารได้เห็นความสำคัญตลอดทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ โดยจัดให้มีคณะกรรมการทำงานร่วมกันในการนิเทศการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขอีกด้วย ตรงกับงานวิจัยของ รติพร สุภีรัตน์ (2525 : 168) ที่พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ซึ่งมีผลทำให้การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ

โรงเรียน

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารส่วนมากได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนในด้าน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเห็นว่า การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนให้ถูกต้องจะเป็นการสะดวกในการให้บริการแก่ครูผู้สอน ซึ่งส่งผลให้ผู้ใช้บริการสื่อมาใช้บริการมากยิ่งขึ้น ตรงกับงานวิจัยของ อาร์เทอร์บิวรี่ (Arterbury 1972 : 4825 - 4826 A) ที่พบว่า ยังมีการบริการที่เพิ่มความสะดวกแก่ครูมากเท่าไร ครูก็จะมาใช้บริการทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนมากเท่านั้น

สำหรับในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนมากใช้วิธีตรวจสอบครุรายงานการให้บริการสื่อการเรียนการสอน และส่วนมากผู้บริหารได้จัดประชุมครูและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน โดยการประชุมภาคเรียนละครั้ง ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสนใจในการควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน เข้าใจหลักของการปฏิบัติงานทุกอย่างว่าต้องมีการประเมินผล และเนื่องจากการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ในการประกอบการพิจารณาการปรับปรุงระบบและวิธีการทำงาน (บัณฑิต อินทรชั้น, 2526 : 48) นอกจากนี้ จากการที่ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยการตรวจสอบครุรายงานการให้บริการสื่อการเรียนการสอน และได้มีการประชุมครูผู้สอนและครูเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน เพื่อเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเทคนิคหรือวิธีการหนึ่งในหลายวิธีของการประเมินผลการปฏิบัติ เช่น วิธีสัมภาษณ์ วิธีจัดบันทึกเหตุการณ์สำคัญ วิธีบรรยายอิสระ วิธีเปรียบเทียบ วิธีบันทึกปริมาณงาน ฯลฯ (อ้างอิงใน สมลักษณ์ พรหมมีเนตร 2526 : 31 - 40) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีการตรวจสอบครุรายงานการให้บริการสื่อการเรียนการสอน และการประชุมครูและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน เป็นวิธีการที่ง่าย ที่เราคุ้นเคยอีกสะดวกแก่ผู้บริหารโรงเรียนด้วย อย่างไรก็ตามถ้าจะให้การประเมินผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรจะใช้เทคนิควิธีการประเมินผลหลายวิธี

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน

ในการบริหารการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารพบว่า มีปัญหาในด้านการดำเนินงาน โดยเมื่อพิจารณาจากการดำเนินงานที่เป็นปัญหามากคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่มีเวลาปฏิบัติงาน เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร คือ เป็นทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน และเป็นครูประจำชั้น รวมทั้งทำหน้าที่การสอนด้วย จึงทำให้ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้บริหารยังพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนกับบุคลากรในโรงเรียนไม่ตรงกัน ทั้งนี้เนื่องจากทั้งครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนต้องมีหน้าที่ในการสอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน

มาใช้บริการ ยืม คิน สื่อการเรียนการสอนโดยเขียนในสมุดยืม คิน ซึ่งถ้าหากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่ได้ประจำอยู่ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนก็จะทำให้ครูผู้สอน ไม่สามารถยืมสื่อการเรียนการสอนได้ การที่โรงเรียนจะจัดตาราง เพื่อให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีเวลาว่างที่ตรงกัน ซึ่งไม่สามารถจะทำได้ เพราะโรงเรียนมีครูจำนวนมาก แต่ทางโรงเรียนก็แก้ไขโดยให้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้บริการแก่ครูผู้สอนในช่วงที่ก่อนเข้าเรียนตอนพักเที่ยงและหลังจากเลิกเรียนไปแล้ว

2. การดำเนินงานของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน

ด้านการผลิตพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยการสำรวจความต้องการของผู้สอน เพื่อให้การผลิตสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถใช้กับนักเรียนได้ตรงกับ เนื้อหาและหลักสูตรสอดคล้องกับคำกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : จ) และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (อ้างถึงใน มนัส บุญประกอบ (2522 : 41 - 42) ที่ว่าการผลิตสื่อโดยการสำรวจข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน มีผลทำให้ครูสามารถนำสื่อที่ผลิตไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามเนื้อหาในหลักสูตร นอกจากนี้จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมากให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนผลิตสื่อด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีความเข้าใจในขั้นตอนในการผลิตและพัฒนาสื่อ ตรงกับคำกล่าวของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 6 - 12) ที่ว่าการผลิตสื่อการเรียนการสอนควรมีการวางแผนผลิตสื่อ โดยกำหนดวัตถุประสงค์กำหนดแนวปฏิบัติไว้ จะมีผลทำให้การผลิตสื่อตรงกับความต้องการ และนำไปใช้แก่ผู้เรียนเกิดผลคุ้มค่า และจากรายงานวิจัยนี้ยังพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมากมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยผลิตจากสื่อต้นแบบ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะวิธีนี้เป็นวิธีที่ง่าย สะดวก ประหยัดเวลา อีกทั้งให้ประโยชน์อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า การผลิตสื่อด้วยการลอก เลียนจากสื่อต้นแบบสามารถส่งผลต่อการนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามเป้าหมายได้ การผลิตสื่อในลักษณะนี้ค่อนข้างสะดวกและให้ประโยชน์คือ ประหยัดเวลา ลดภาระของครูในการวางแผน และออกแบบ สำหรับในเรื่องการผลิตสื่อการเรียน

การสอน ในแต่ละประเภท เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมากให้ผลิตบัตรคำมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสื่อการเรียนประเภทนี้ผลิตง่ายและครูมีความต้องการใช้มากที่สุด ตรงกับงานวิจัยของ พัชรา อิงคนินันท์ (2522 : ง - จ) พบว่า สื่อการเรียนที่ครูใช้มากที่สุดคือ บัตรคำ นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า โดยภาพรวมแล้วเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีการผลิตสื่อแต่ละประเภทอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีภาระในการสอน เช่นเดียวกับครูผู้สอน ซึ่งต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาผลิตสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งใหม่ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนที่เป็นตัวอย่างประชากรทุกคนทำหน้าที่ในการสอน มีชั่วโมงสอนเฉลี่ย สัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง อีกทั้งส่วนมากยังทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น และการที่เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตสื่อได้น้อย อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันมีการผลิตสื่อขายตามท้องตลาด ทำให้ไม่ต้องผลิตเองเป็นการประหยัดเวลา แรงงาน และประหยัดงบประมาณอีกด้วย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมาก จัดทำ และอำนวยความสะดวกการใช้สื่อการเรียนการสอนในส่วนของการจัดบริการสื่อ ด้วยการจัดซื้อมากที่สุด ซึ่งจริง ๆ แล้วการผลิตสื่อถ้าเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้มีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อได้ด้วยตนเองมากกว่าการจัดซื้อ จะทำให้เป็นการส่งเสริมความคิด และกระตุ้นให้ครูได้ใช้ศักยภาพของตนในการพัฒนาสื่อได้มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้ผลิตเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในผลงานที่ปรากฏ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 12 - 14)

ด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมาก ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูด้วยการดูจากสถิติในสมุดหลักฐานการยืมและคืนสื่อการเรียนการสอน และพบว่า ส่วนมากประเมินจากการสอบถามครูในที่ประชุม ซึ่งการดูจากสถิติในสมุดหลักฐานการยืมและคืนสื่อการเรียนการสอนจะทำให้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนทราบว่า มีผู้มาใช้บริการมากน้อยเพียงใด สื่อชนิดใดที่ผู้สอนนำไปใช้มากที่สุด ประกอบกับการสอบถามครูในที่ประชุม ทำให้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อมีการติดตามและประเมินผลว่า สื่อที่นำมาให้บริการแก่ครูผู้สอนมีความบกพร่อง จำเป็นต้องแก้ไขอย่างไร ตรงกับคำกล่าวของสุนันท์ บัทยาภรณ์ (2523 : 51 - 52) ที่กล่าวว่า การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนนั้น

ด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมาก จัดหา และอำนวยความสะดวกการใช้การเรียนการสอนในส่วนของการจัดบริการสื่อการเรียนการสอนด้วยการจัดซื้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อได้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้สื่อการเรียนการสอนตามความต้องการและตรงตามเนื้อหาหลักสูตร อีกทั้งเป็นการประหยัดเวลาในการผลิต

การจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนในส่วนของการจัดสถานที่ของศูนย์สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมาก จัดห้องเป็นเอกเทศ ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การจัดเก็บและให้บริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรรา สุวาชิโน (2530 : 84) ที่พบว่า การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนไว้ในห้องเอกเทศทำให้สื่อต่าง ๆ อยู่ร่วมกัน สะดวกในการจัดให้บริการแก่ครูผู้สอน และจากการสังเกตของผู้วิจัย เกี่ยวกับการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนมีจำนวนสื่อเพิ่มขึ้นมาก แต่ห้องที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอนมีขนาดเล็กทำให้คับแคบ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจึงอนุญาตให้ครูนำสื่อการเรียนการสอนไปไว้ในห้องเรียน

สำหรับการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนในส่วนของการจัดเก็บสื่อพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมาก จัดเก็บสื่อแยกตามกลุ่มประสบการณ์ ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การเก็บของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน และเป็นการสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ อีกทั้งเป็นการป้องกันและรักษาสภาพสื่อการเรียนการสอนตรงกับหลักการดำเนินการจัดเก็บของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 39-67) ที่กล่าวว่า การจัดเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนเป็นการป้องกัน และรักษาสภาพสื่อการเรียนการสอนโดยมีวิธีการจัดเก็บสื่อดังนี้ การจัดสื่อประเภทหนังสือและสิ่งพิมพ์โดยจัดเป็นหมวดหมู่ แยกตามกลุ่มประสบการณ์

การจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนใน ส่วนของการจัดอำนวยความสะดวก พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมากมีการ จัดป้ายติดประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการบริการในศูนย์สื่อการเรียนการสอนแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวข้องงานบริการสื่อแก่ครูให้ทราบ ซึ่งอาจเป็นตารางการใช้ห้อง ระเบียบวิธียืมคืนสื่อ การจัดเก็บสื่อ ซึ่งเป็นงานหน้าที่ของศูนย์ สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับ อีริกสัน (Erickson 1959 : 13-14) ที่กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนควรจัดบริการโดยประชาสัมพันธ์งานบริการให้ผู้ใช้บริการ ทราบ และจากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมากมีวิธีการออก ระเบียบการให้บริการยืมคืน โดยการสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอน และครูผู้สอนสามารถ ขอยืมคืนสื่อการเรียนการสอน โดยให้ผู้ยืมลงชื่อตนเอง และชื่อสื่อการเรียนการสอนที่ขอยืมในสมุดหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรทัย พฤกษ์วัฒนานนท์ (2520 : 151) ส่วนระบบการจัดเก็บ สื่อการเรียนการสอนเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ลงทะเบียนสื่อการเรียนการสอน และมีวิธีการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนโดยแยกตามกลุ่มประเภท เพื่อสะดวกต่อการใช้และ ยืมคืนสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2525 : 75 - 77)

ด้านการให้การศึกษา และฝึกรอบมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนส่วนมาก ได้ให้การศึกษาฝึกรอบมในการผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้คือ สำรวจความต้องการของครูในเรื่องการฝึกรอบมโดยสอบถามครูในที่ประชุมประจำเดือนให้มีการ จัดฝึกรอบมในเรื่องที่ครูเสนอแนะ เท่านั้น จัดทำแผนฝึกรอบมครูผู้สอนปีละ ครั้ง จัดให้ คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับหลักการเบื้องต้นในการผลิตและการใช้สื่อ โดยการจัดปฐมนิเทศแก่ ครูผู้สอนก่อนเปิดภาคเรียน จัดดำเนินการให้การศึกษาและฝึกรอบมในการผลิตและการใช้สื่อ การเรียนการสอนของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นการดำเนินงานที่มีขั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่ดีต่อการผลิตและการใช้สื่อ สอดคล้องกับ ขั้นตอนการดำเนินงานฝึกรอบมของ เทือน ทองแก้ว (2526 : 17) ดังนี้คือ สำรวจ ความต้องการ ประชุมปรึกษาหารือ วางแผน ดำเนินการตามแผน และประเมินผลการทำงาน ดังนั้น การให้การศึกษาและการอบมในการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งจำเป็น ที่ต้องทำ ซึ่งการให้การศึกษาฝึกรอบมมีหลายวิธีกล่าวคือ การให้คำแนะนำ การจัดประชุม การสาธิต เป็นต้น

ด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ได้จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งจำนวนสื่อการเรียนการสอน รายละเอียด และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่ได้รับเพิ่มเติม การบริการต่าง ๆ ที่จัดให้ครูผู้สอน โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จัดทำเป็นเอกสารไว้ที่ห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ คีฟเฟอร์ (Kieffer 1965 : 102) ได้กล่าวถึงการให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การให้ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การให้ข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัสดุทัศนูปกรณ์ เทคนิคการใช้ ความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ เกี่ยวกับวัสดุทัศนูปกรณ์ความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่ศูนย์การเรียนการสอนจัดทำให้ การให้ข้อเสนอแนะควรจัดทำอย่างสม่ำเสมอแก่ครูอาจารย์ และผู้มาขอใช้บริการของศูนย์

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี เช่น การสอบถามเป็นรายบุคคล และการสังเกตความสนใจของผู้มาใช้บริการ และมีการรายงานการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนต่อผู้บริหาร โดยรายงานปีละครั้งและเสนอด้วยวาจา การประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน เป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องปฏิบัติ เพราะจะช่วยให้ทราบว่า การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ทำให้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ความเหมาะสม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 22)

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน

1. ปัญหาด้านการผลิต พัฒนาลือการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อมีภาระหน้าที่ ทั้งในการสอน งานในหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น เป็นครูประจำชั้น ครูวิชาการ เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ จึงทำให้ไม่มีเวลาพอในการผลิต สอดคล้องกับการวิจัยในสถานภาพของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ

การเรียนการสอนพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนที่เป็นตัวอย่างประชากรทุกคน ทำหน้าที่การสอน เฉลี่ยสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง อีกทั้งเป็นครูประจำชั้นด้วยจริง ๆ แล้วผู้ที่มีหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ควรมีการลดชั่วโมงการสอน เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์สื่อมีประสิทธิภาพ เพราะจะได้ทำงานหน้าที่ได้เต็มความสามารถ

2. ปัญหาด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ไม่มีเวลาในการประเมินผลในการใช้สื่อการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนมีมากเกินไป อีกทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนที่เป็นตัวอย่างประชากร ส่วนน้อยที่สุดที่จบการศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษา อันที่จริงแล้วการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรทำ จะได้ทราบข้อบกพร่อง ข้อดี ข้อเสีย แล้วหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น ตรงกับคำกล่าวของบัณฑิต อินทรจีน (2526 : 48) พบว่า การประเมินผลเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการประกอบการพิจารณาการปรับปรุงและวิธีการทำงาน

3. ปัญหาด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีปัญหาในการจัดหาและอำนวยความสะดวก เนื่องจากสถานที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอนคับแคบ จึงทำให้มีความจำเป็นต้องเก็บสื่อการเรียนการสอนไว้ตามห้องเรียนต่าง ๆ ที่ตรงกับการสังเกตของผู้วิจัย เกี่ยวกับการจัดศูนย์สื่อพบว่า สื่อการเรียนการสอนมีทั้งจัดในห้องศูนย์สื่อและเก็บไว้ตามห้องเรียน ซึ่งเป็นปัญหาในการยืมและการให้บริการ อย่างไรก็ตามถ้าสามารถจัดเก็บไว้ในห้องเดียวกันได้จะทำให้สะดวกแก่ครูในการให้บริการ

4. ปัญหาด้านการให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีปัญหาในด้านงบประมาณในการจัดให้การศึกษา และฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน แต่จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานในด้านงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณที่สนับสนุนไม่เพียงพอกับงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ดังนั้น จึงพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนจัดให้การศึกษา และฝึกอบรมโดยการจัดการประชุมชี้แจง

และจัดให้การศึกษาปีละครั้ง เป็นเพราะงบประมาณมีจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถที่จะจัดให้ การศึกษาและฝึกอบรม โดยวิธีการหลายรูปแบบและจัดได้บ่อยครั้ง ดังนั้น การจัดงบประมาณ จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนในทุกด้าน ซึ่ง อิริคสัน (Erickson 1968 : 22 - 44) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้าน สื่อการเรียนการสอนควรสนับสนุนด้านงบประมาณ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนนั้น เป็นผู้รับผิดชอบใน การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนโดยตรง จึงต้องเตรียมจัดงบประมาณ

5. ปัญหาด้านการให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ไม่มีเวลาและขาดงบประมาณ ในการจัดทำเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการสื่อ เรื่องคำแนะนำในการผลิตและการใช้สื่อ การเรียนการสอนขัดแย้งกับผลงานวิจัยของผู้บริหารที่พบว่า ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ แก่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมาก ทั้งอาจเป็น เพราะว่างบประมาณที่ผู้บริหารสนับสนุนไม่ เพียงพอ กับงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ควรมีการสนับสนุนด้านสถานที่ งบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอ (กำพล กระมล 2531 : 76)

6. ปัญหาด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียน การสอน

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ไม่มีความรู้ในเรื่องการ ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ สื่อการเรียนการสอน ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผล การประเมินผลมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ที่ใช้วิธีสังเกตความสนใจของผู้มาใช้บริการ วิธีการดังกล่าว ไม่สามารถนำผลมาใช้ได้เพียงพอกับการประเมินผลการดำเนินงาน เพราะในกระบวนการ ประเมินผลนั้น มีขั้นตอนหลายอย่าง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : ง) กล่าวว่า การประเมินผล การดำเนินงานศูนย์วิชาการ หมายถึง การนำข้อมูล การดำเนินงานศูนย์วิชาการที่ได้จากการวัดโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาวิเคราะห์ แล้วเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อตัดสินว่าการดำเนินงานศูนย์วิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใด

3. การรับบริการบริการการผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จากศูนย์สื่อการเรียนการสอน

ด้านการผลิตและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ผลิตสื่อการเรียนการสอนไว้ให้ครูมารับบริการเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน ส่วนในด้านการผลิตนอกจากทางศูนย์สื่อการเรียนการสอน จะเป็นผู้ผลิตเองแล้วการผลิตสื่อยังได้จัดตั้งครูมาเป็นคณะกรรมการผลิตร่วมกับศูนย์สื่อการเรียนการสอนด้วย นอกจากนี้ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนยังได้จัดเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตแก่ครูผู้สอนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่ครูส่วนใหญ่ตอบว่า ได้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอนไว้ที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน และครูผู้สอนยังได้ร่วมวางแผนการผลิตสื่อกับศูนย์สื่อการเรียนการสอนด้วย สำหรับการร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้จัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ไว้ให้ครูได้ใช้ในการผลิตสื่อด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุนันท์ บัณฑิต (2525 : 51 - 52) และ เทียน ทองแก้ว (2528 : 17) ที่กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของศูนย์สื่อการเรียนการสอนว่า หน้าที่ของศูนย์สื่อการเรียนการสอนว่า หน้าที่ของศูนย์สื่อการเรียนการสอนนั้น คือ จัดหาและผลิตสื่อทุกประเภทไว้เพื่อให้บริการแก่ระบบการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาแก่ครูในการผลิตสื่อให้การอบรมแก่ครูในด้านการผลิต พร้อมทั้งจัดหาเงินมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

ในด้านการส่งเสริมที่ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้ครูได้ผลิตไว้ใช้ให้ได้ตรงตามความต้องการของครูนั้น ครูส่วนมากจะเข้ามาใช้บริการด้านการผลิตโดยการผลิตตามสื่อต้นแบบที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดทำไว้ และจากเอกสารที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 12 - 14) ที่กล่าวว่า สื่อที่ผลิตไว้ในศูนย์สื่อการเรียนการสอนนั้น เป็นสื่อที่ผลิตขึ้นจากการสำรวจตามความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู โดยการลอกเลียนแบบจากสื่อต้นแบบที่มีอยู่แล้ว เพราะการผลิตสื่อในลักษณะ เช่นนี้ค่อนข้างสะดวกและประหยัดเวลาดังนั้น การที่ครูมาผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยการลอกเลียนแบบจากสื่อต้นแบบ จึงเป็นการสะดวก ประหยัดเวลา และให้ประโยชน์แก่ครูตรงตามความต้องการและตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ปฏิบัติงาน
 ในด้านการผลิต และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีครูมารับบริการด้านการผลิต
 มาก และการจัดสื่อต้นแบบและเอกสารขึ้นเผยแพร่การผลิตจะช่วยให้ครูมีความรู้ความสามารถ
 ในการผลิตสื่อได้ตรงกับความต้องการมากยิ่งขึ้น

สื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตให้แก่ครูมากที่สุดนั้น เป็น
 สื่อการสอนในกลุ่มทักษะ ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มทักษะเป็นกลุ่มที่ต้องการมีการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพ
 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทักษะอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงนำสื่อใน
 กลุ่มนี้ไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จึงต้องผลิต
 สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะไว้สนองความต้องการของครูผู้สอน

สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้มากที่สุด บัตรคำ ส่วนสื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้
 น้อยที่สุด คือ สื่อประเภทวิดิทัศน์ ซึ่งจากการที่ครูใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทบัตรคำมากนั้น
 อาจเป็นเพราะสื่อประเภทบัตรคำเป็นสื่อที่ผลิตได้ง่าย ราคาประหยัดและใช้สะดวก ส่วนวิดิทัศน์
 นั้นเป็นอุปกรณ์ที่มีความซับซ้อนในการใช้ เป็นสื่อที่มีราคาแพง และหาวิดิทัศน์ที่สอนได้ตรงตาม
 เนื้อหาได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม อินวูล (2527 : 40) และพัชรา อิงคินันท์
 (2522 : จ - ง) ที่พบว่า สื่อประเภทบัตรคำเป็นสื่อที่มีมาก รองลงมา แผนภูมิ ส่วนวิดิทัศน์
 นั้นจากงานวิจัยของ เลเชอร์ (Lasher 1972 : 6837 - 6838) พบว่า สื่อประเภทวิดิทัศน์
 เป็นสื่อที่มีความยุ่งยากในการใช้และครูมีความลำบากในการที่จะเลือกใช้สื่อประเภทนี้สอนให้
 ได้ตรงกับการเรียนรู้

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สื่อประเภทที่สะดวกในการใช้ จะมีครูมารับบริการ
 มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ครูผู้สอนส่วนมากนอกจากจะได้รับการส่งเสริมจากศูนย์สื่อการเรียน
 การสอนให้มีความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนแล้ว ยังมีการนำผลงานการผลิตสื่อ
 ของครูออกเผยแพร่ โดยจัดทำเป็นเอกสาร ซึ่งการเผยแพร่ผลงานของครู นอกจากจะเป็น
 ประโยชน์แก่ครูผู้สอนแล้ว ยังสอดคล้องกับงานในหน้าที่ของศูนย์สื่อการเรียนการสอนที่ต้อง
 เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อต่าง ๆ ให้แก่ครูหรือผู้ที่มารับบริการ

ด้านการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูส่วนมากได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนจากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน โดยแจ้งในที่ประชุมประจำเดือน และได้รับการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือนเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ปฏิบัติในด้านการส่งเสริมการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน ดังคำกล่าวของ ภิรมย์ รตินรเศรษฐ์ (2531 : 11 - 17) ที่ได้กล่าวถึงหน้าที่และกิจกรรมของศูนย์สื่อการเรียนการสอนจังหวัดและศูนย์สื่อการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนว่ามีหน้าที่ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

ด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่าสื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้บริการแก่ครูมีคุณภาพดี สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งการที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนสามารถจัดสื่อการเรียนการสอนไว้บริการแก่ครูได้สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาของหลักสูตรนั้น เนื่องจากศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ให้ครูแสดงความคิดเห็น โดยการกรอกแบบสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนก่อนที่ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตขึ้นไว้บริการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 12 - 14)

ครูผู้สอนส่วนมากได้นำเอาสื่อการเรียนการสอนที่ทางเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดเตรียมไว้ในศูนย์สื่อการเรียนการสอนไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองมากกว่าที่จะให้เจ้าหน้าที่นำไปจัดไว้ในสถานที่ที่ครูผู้สอนจะทำกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อาจจะเนื่องมาจากครูผู้สอนเห็นว่าการนำเอาสื่อการเรียนการสอนไปใช้เองย่อมตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สะดวกในเรื่องของสถานที่ที่จะนำไปใช้ ใช้เวลาน้อย นักเรียนได้ประโยชน์มาก การใช้มีความคล่องตัวมากกว่าที่จะให้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนนำมาจัดไว้ในที่อื่น ๆ ที่ครูจะไปสอน ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสถานที่ที่จะนำสื่อการเรียนการสอนไปจัดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ที่ได้จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่ที่จะนำสื่อการเรียนการสอนไปจัดไว้ตามที่ต่าง ๆ เนื่องจากสถานที่แคบและไม่สะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน และการนำสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้บริการยืม คืน สื่อการเรียนการสอน โดยยืมและคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ด้านการให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียน การสอนพบว่า ครูส่วนมากได้รับการปฐมนิเทศในเรื่องการผลิต และการใช้สื่อการเรียน การสอนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนวิธีการที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้การศึกษาด้านการ ดำเนินการจัดในเรื่องการผลิตสื่อ การใช้สื่อการเรียนการสอน การสอนแก่ครูผู้สอนนั้น ครูส่วนมากได้รับความรู้โดยการประชุมชี้แจง การเชิญวิทยากร การสาธิต ซึ่ง คีฟเฟอร์ (Kieffer 1965 : 100 - 102) ได้กล่าวถึงแนวทางการให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมว่า อาจจัดโดยการประชุมชี้แจง การสาธิต การเชิญวิทยากร การให้การศึกษาศึกษา และฝึกอบรมในด้าน การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนต้อง จัดทำขึ้น เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนและมีเจตคติที่ดีต่อการใช้สื่อ ประกอบการเรียนการสอน และจากผลการวิจัยครั้งนี้ก็พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ได้ให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมแก่ครูในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อปีละ 1 ครั้ง โดยการประชุม ชี้แจง

การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน รายละเอียดเกี่ยวกับการบริการ ต่าง ๆ และความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทางด้านสื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จัดให้กับครูผู้สอนนั้น พบว่า ครูผู้สอนส่วนมากจะทราบรายละเอียดต่าง ๆ จากการที่ศูนย์สื่อ การเรียนการสอนจัดประชุมชี้แจง โดยจัดทำเอกสารข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ซึ่งเรื่องที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดเอกสารมากที่สุด คือ รายการสื่อการเรียนการสอน รวบรวมมาเป็นคู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนเรื่องการรักษาสื่อพบว่า ทางศูนย์ให้ ข้อเสนอแนะน้อยมาก แสดงให้เห็นว่าศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานด้าน การให้ข้อเสนอแนะ เพื่อแนะนำช่วยเหลือแก่ผู้มาใช้บริการ ตลอดจนให้ผู้มาใช้บริการได้ทราบข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคการใช้และความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของ คีฟเฟอร์ (Kieffer 1965 : 102) ที่กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะได้แก่ การให้ รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เทคนิคการใช้สื่อ และความเคลื่อนไหว ใหม่ ๆ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ส่วนวิธีการให้ข้อเสนอแนะนั้นก็ตรงกับที่ ชุลเลอร์ (Schuller 1954 : 37-42) ได้กล่าวว่า การบริการข้อมูลอาจจะจัดพิมพ์เป็นเอกสารชั้น แยกแพร่ จัดประชุมบรรยาย สาธิต และเสนอแนะสื่อใหม่ ๆ ส่วนในเรื่องการรักษาสื่อการเรียน การสอนที่พบว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนน้อยมากนั้น ผู้วิจัยมีความเห็น ว่า การรักษาสื่อเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถึงแม้จะมีสื่อการเรียนการสอนมาก แต่ถ้าครูผู้สอนไม่

รู้จักวิธีเก็บรักษาให้สื่ออยู่ในสภาพที่ดีได้ก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร ดังนั้น ศูนย์สื่อการเรียน การสอนควรตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ให้มาก

ด้านการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

จากการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

โดยครูผู้สอนพบว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้จัดหาสื่อการเรียนการสอนไว้ให้ครูเพิ่มมากขึ้น สื่อการเรียนการสอนที่จัดไว้เหมาะสมและใช้ได้สะดวกในด้านการบริการของศูนย์สื่อการเรียน การสอนพบว่า ครูใช้บริการได้สะดวกรวดเร็ว การที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้จัดเตรียมสื่อ มาบริการเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ ก็เป็นสิ่งจูงใจให้ครูมาใช้บริการมาก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า ครูมีความพึงพอใจในบริการของสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากทางศูนย์สื่อการเรียนการสอน ได้มีการจัดเตรียมสื่อไว้ให้ครูผู้สอนเสมอ และบริการได้สะดวกรวดเร็ว ดังนั้น การที่หลาย ๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ให้การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ สื่อการเรียนการสอน และเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ การเรียนการสอน ได้ให้บริการแก่ครูผู้สอนเป็นอย่างดี เมื่อครูผู้สอนเกิดความพอใจในการ บริการ และมีการนำเอาสื่อการเรียนการสอนไปใช้ในการสอนแล้ว ประสิทธิภาพของการ เรียน การสอนย่อมจะดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อรรถัย พฤษวัฒนานนท์ (2530 : 153) ที่พบว่า ผลการให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอนที่ดีจะมีผลดีต่อการ เรียนการสอนใน

ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียน การสอนประจำโรงเรียน

1. ปัญหาด้านการผลิตและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการผลิตและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนนั้นพบว่า ครูผู้สอน ส่วนมากไม่มีเวลาว่างมาร่วมในการผลิต ซึ่งตรงกับการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับสถานภาพของ ครูผู้สอน พบว่า ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ซึ่งเฉลี่ยแล้วใน 1 สัปดาห์ สอนสูงกว่า 20 ชั่วโมง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูไม่มีเวลาว่างที่จะมาร่วมกับศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตสื่อ

2. ปัญหาด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยครูส่วนมากตอบว่า ไม่มีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการใช้สื่อ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ เป็นไปได้มากที่ครูขาดความรู้เข้าใจในหลักการประเมินผล เพราะการที่ครูส่วนมากตอบว่า ครูไม่มีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นขัดแย้งต่อผลการวิจัยในครั้งนี้ว่า ครูสามารถนำสื่อการเรียนการสอนที่ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนไปใช้ได้ดีสอดคล้องกับ จุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร และสื่อที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดไว้บริการแก่ครูก็มีคุณภาพดี ทั้งครูยังพอใจสื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดไว้บริการด้วย จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่ครูตอบมาล้วนเป็นการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนเหมือนกัน ดังนั้น ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนควรจะได้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกับครูผู้สอน เกี่ยวกับหลักการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ครูเข้าใจยิ่งขึ้น

3. ปัญหาด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย ครูส่วนมากตอบว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่มีสื่อการเรียนการสอนให้เลือกใช้ได้ตามความต้องการ จากคำกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534 : 12 - 14) ที่กล่าวว่า การที่ศูนย์จะผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้น จะผลิตขึ้นจากการสำรวจตามความต้องการสื่อ และจากการวิจัยครั้งนี้ก็พบอีกว่า สื่อที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนผลิตออกมามาก คือ บัตรคำ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ครูไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาร่วมกันผลิตสื่อ และบัตรคำเป็นสื่อที่สามารถทำได้ง่าย สะดวก และตรงตามความต้องการของครูในการสอนเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ซึ่งการสอนในแต่ละเนื้อหาควรมีการใช้สื่อหลาย ๆ ประเภท

4. ปัญหาด้านการให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ระยะเวลาที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้การศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนแก่ครูน้อยเกินไป กล่าวคือ จัดให้มีการปฐมนิเทศ ประชุมชี้แจง หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ นั้น โดยจัดทำเพียงปีละ 1 ครั้ง เท่านั้น ซึ่งเป็นระยะเวลาที่น้อยมาก ทำให้ครูผู้สอนได้รับประโยชน์จากการอบรมได้

ไม่เท่าที่ควร เนื่องจากครูผู้สอนต้องนำความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ตลอดปีการศึกษา ดังนั้น ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ควรจะนำเรื่องนี้ไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้ตรงกับความต้องการของครูผู้สอนที่ต้องการให้มีการศึกษาและฝึกอบรมบ่อยครั้ง

5. ปัญหาด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนนั้น

ปัญหาที่ครูพบมาก คือ ครูไม่ทราบข่าวสารการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากไม่มีเอกสารการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากไม่มีเอกสารชี้แจงในเรื่องการดำเนินงาน มีแต่เอกสารที่ทำเกี่ยวกับรายการสื่อการเรียนการสอนที่มีไว้บริการ ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะทางศูนย์สื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสาร (กำพล กระมล, 2531 : 76)

สำหรับการให้ข้อเสนอแนะในด้านการประชุมชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ซึ่งศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดทำปีละครั้งนั้น อาจน้อยเกินไป ทำให้ครูไม่เข้าใจการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

6. ปัญหาด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน

ปัญหาที่ครูส่วนมากพบ คือ ทางศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่ได้จัดเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานไว้ให้ครูผู้สอนได้ประเมินผล ซึ่งการจัดทำเครื่องมือในการประเมินผล การดำเนินงานนั้นมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ศูนย์สื่อการเรียนการสอนจะได้พบปัญหาของครู และได้พบกับอุปสรรคในการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อจะได้้นำผลไปปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น จะช่วยให้ศูนย์สื่อการเรียนการสอนทราบว่า การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 22)

จากการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีบางประเด็นที่น่าสนใจ ในส่วนของผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน และครูผู้สอนได้พบว่า

ในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ในด้านการผลิตพัฒนาสื่อการเรียนการสอน พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ให้ครูผู้สอนผลิตสื่อจากต้นแบบมากที่สุด ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของผู้บริหาร ในส่วนการสนับสนุน ในด้านการผลิตสื่อ การใช้บริการสื่อแก่ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน โดยศึกษาจากสื่อต้นแบบมากที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของครูผู้สอนที่พบว่า ได้รับบริการในด้านความรู้จากการผลิตสื่อจากสื่อต้นแบบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนในเรื่องการผลิตสื่อต้นแบบ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน อันส่งผลให้ครูผู้สอนได้รับบริการในเรื่องผลิตสื่อต้นแบบ เช่นเดียวกัน ซึ่งวิธีการผลิตสื่อต้นแบบเป็นวิธีที่ง่าย สะดวก ประหยัด คุ่มค่าวิธีหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2534 : 12 - 14)

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีการประเมินผลการดำเนินงาน โดยการสอบถามเป็นรายบุคคล การสังเกต ประชุมชี้แจง และตรวจสอบตรางานการใช้บริการสื่อ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของผู้บริหารพบว่า ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ด้านการประชุมครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน อีกทั้งมีการตรวจสอบตรางานการใช้บริการสื่อ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของครูผู้สอนด้านการประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอนพบว่า ส่วนมากเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมักจะชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ ผู้บริหาร ได้มีการปฏิบัติในการส่งเสริมการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ทำให้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ความเหมาะสม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 22)

ส่วนเรื่องของด้านปัญหาเกี่ยวกับด้านการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนและครูผู้สอน มีปัญหาเหมือนกันหลายเรื่อง เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อต้องปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ รวมทั้ง เป็นครูประจำชั้นด้วย

ทำให้มีภาระมาก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนทำหน้าที่สอนเฉลี่ย สัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง อีกทั้งเป็นครูประจำชั้นอีกด้วย นอกจากนี้ด้านการดำเนินงานของศูนย์ สื่อการเรียนการสอน ทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อและครูผู้สอน มีปัญหาด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ สื่อการเรียนการสอน เพราะว่า ทางเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อไม่มีเวลา และขาดงบประมาณในการ จัดทำเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการสื่อ คำแนะนำในการผลิตและการใช้สื่อ อีกทั้ง ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานด้านนี้ ซึ่งผลจากการวิจัยของผู้บริหารพบว่า การวาง วัตถุประสงค์และการให้ความสำคัญของการให้ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อยมาก และขัดแย้งกับผลงานการวิจัยของผู้บริหารพบว่า ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนอย่างมาก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การที่ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ มีปัญหาด้านการให้ข้อมูลเสนอแนะเป็นผลมาจากการที่ผู้บริหาร ให้ความสำคัญงานด้านนี้น้อย ส่วนด้านงบประมาณนั้นผู้บริหารอาจให้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน ของศูนย์สื่อหรือไม่เพียงพอ ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนนั้น ควรมีการ สนับสนุนด้านสถานที่ งบประมาณ บุคลากรให้เพียงพอ งานจึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานศูนย์สื่อการเรียน การสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานระดับต่าง ๆ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร
 - 1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนมีการ แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ แต่การนำมาใช้นั้น มีการนำมาใช้สอนมากในกลุ่มทักษะภาษาไทย ทั้งนี้เพราะ มีการผลิตสื่อในกลุ่มประสบการณ์นี้ค่อนข้างมาก เนื่องจากผลิตง่าย ใช้งบน้อย ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หน่วยงานทุกระดับ กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/อำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรตระหนักว่า แท้จริงแล้ว การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร จำเป็นต้องให้เด็กเกิดการ พัฒนาในทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

การใช้สื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญและต้องมีการใช้สื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประสบการณ์ด้วย
 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จำเป็นต้องหาวิธีการกระตุ้นให้มีการตื่นตัวในการผลิต
 สื่อกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ เช่น มีการจัดทำเอกสาร หรือข่าวสาร เชิญชวน หรือประชาสัมพันธ์
 การทำสื่อกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ จนเกิดแรงจูงใจและสนใจผลิตสื่อขึ้นใช้ให้ครบทุกกลุ่ม
 ประสบการณ์

1.2 ด้านการบริการสื่อการเรียนการสอนของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อพบว่า
 มีการมอบสื่อการสอนไปตามห้องเรียนต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า ยังไม่มีการจัดเก็บและรวบรวม
 ให้เป็นหมวดหมู่อย่างแท้จริง จึงอาจมีปัญหาในการควบคุมกำกับการใช้และการบำรุง รักษาสื่อ
 การเรียนการสอนเหล่านั้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้าน
 การให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน เช่น จัดทำ
 เอกสารการนิเทศทางไกล หรือให้การประชาสัมพันธ์ศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน
 ประถมศึกษาที่ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ความรู้และประสบการณ์ทางด้านสื่อการเรียนการสอนของเจ้าหน้าที่
 ศูนย์สื่อการเรียนการสอนพบว่า มีผู้จบการศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการ
 ศึกษา น้อยมาก ดังนั้น ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรพิจารณา
 บุคคลที่จบการศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยเฉพาะ

2. โรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน
 ประถมศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ และคณะกรรมการดำเนินงานมีเวลาน้อยสำหรับปฏิบัติงาน
 ในหน้าที่ ทั้งนี้เนื่องจากต้องทำการสอนประมาณ 15 - 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในส่วนนี้หน่วยงาน
 คือ โรงเรียนควรจัดชั่วโมงสอนให้ครูผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนสอนน้อยลงบ้าง
 เพื่อจะได้มีเวลาเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้สำเร็จลุล่วงอย่าง
 มีประสิทธิภาพ

2.2 ผลจากการวิจัยของ อรรถชัย พงษ์พัฒนานนท์ (2530 : จ) พบว่า การให้บริการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีผลในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทพา สำเร็จ (2531 : 107 - 109) พบว่า สภาพการเรียนการสอนมีการใช้สื่อมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนดีขึ้นจากการดำเนินงานของ ศูนย์วิชาการในโครงการพัฒนาคุณภาพการ ประถมศึกษา ดังนั้น ถ้าหากในโรงเรียนได้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนขึ้น ทำให้ ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้สะดวกและรวดเร็ว ครูผู้สอนจะใช้สื่อการสอน มากขึ้น อันส่งผลให้นักเรียนสนใจและ เข้าใจบทเรียนได้เร็ว ทำให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรได้มีการศึกษารูปแบบการบริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา ที่ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อ เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป
2. ควรมีการศึกษาคุณสมบัติที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ที่ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์สื่อมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย